

Tuloksellisuustarkastus

Tarkastuskertomus 8/2018 Yrittäjäkoulutus osana ammatillista työvoimakoulutusta

Yhteenveto kertomusluonnoksen lausunnoista

Valtiontalouden tarkastusvirasto on saanut viitekohdassa mainitun tarkastuskertomuksen luonnoksesta palautetta seuraavasti:

Työ- ja elinkeinoministeriö 13.3.2018.

Lausunnonantajalla on ollut tilaisuus

- lausua näkemyksensä tarkastuskertomusluonnoksessa esitetyistä tarkastusviraston kannanotoista sekä
- esittää kertomusluonnoksen tekstiin korjaus- ja täsmennysehdotuksia.

Ennen lopullisen tarkastuskertomuksen antamista tarkastusvirasto on kertomusta viimeisteltäessä ottanut huomioon palautteen seuraavasti:

1. Lausunnonantajien näkemykset kannanotoista

Työ- ja elinkeinoministeriö katsoi lausunnoissaan, että tarkastuksen keskeiset kysymykset ovat olleet relevantteja ja että tarkastuskertomusluonnoksessa esitetyt havainnot kuvaavat työvoimakoulutukseen toteutettua yrittäjäkoulutusta hyvin ja asianmukaisesti. Tarkastuskertomusluonnoksessa esitetyt suositukset kehittämistoimista olivat myös johdonmukaisia. Ministeriön mukaan tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden mittaamismenetelmien kehittämisessä keskeisenä haasteena on kuitenkin maakuntamalliin siirtymisen myötä syntyvä uusi tilanne. Ministeriön on tarkoin harkittava, missä vaiheessa asioita on järkevää lähteä kehittämään resurssien käytön kannalta. Tiettyyn yhtenäisyyteen pyritään muun muassa tarjoamalla valtakunnallisesti hyödynnettäviä sähköisiä alustoja ja järjestelmiä.

Lausunto ei antanut aihetta kannanottotekstin muutoksiin lopullisessa tarkastuskertomuksessa.

2. Teknisluonteiset täsmennys- ja korjausehdotukset

Työ- ja elinkeinoministeriö perusteli lausunnoissaan kertomusluonnoksen luvussa 3.1 kuvattua, tavoitemittarina käytettyä bruttovaikutusta sillä, että Tilastokeskukselta saatavissa tiedoissa on pitkä viive. Tästä syystä myös tutkimustiedot kuvaavat valmistuessaan vähintään parin vuoden takaista tilannetta. Ministeriön kommentti ei aiheuttanut tekstimuutosta lopullisessa tarkastuskertomuksessa.

Luvussa 3.1 on käsitelty myös muita kuin työllistymistavoitteita. Tarkastuskertomusluonnoksesta antamassaan palautteessa ministeriö korosti sitä, että yrittäjäkoulutuksessa on tarkoitus vaikuttaa myös siihen, ettei heikoista lähtökohdista ja huonosti valmistelluilla liikeideoilla ryhdytä yrittäjiksi. Tämä ministeriön täsmennys on otettu tekstilisäyksenä huomioon lopullisessa tarkastuskertomuksessa.

Luvussa 3.2 on käsitelty tuloksellisuuden edistämiskeinoja. Tarkastuksessa ELY-keskuksille kohdistetussa kyselyssä esitettiin, että koulutusryhmien homogeenisuutta parannettaisiin kohdentamalla koulutukset tarkemmin. Yhtenä keinona pidettiin sitä, että opiskelijat tulisi jakaa ryhmiin lähtötason ja tavoitteiden mukaan. Koulutus tulisi suunnata henkilöille, joilla on selkeä suunnitelma yrittäjyyteen. Koulutuksen jakaminen eri jaksoihin katsottiin myös parantavan tuloksellisuutta. Myös TE-toimistoissa koulutuksen eriyttäminen sekä pituuden ja sisällön räätälöinti on koettu hyödylliseksi. Työ- ja elinkei-

noministeriö katsoi lausunnossaan, että koulutusten kohdentaminen nykyistä homogeenisemmille ryhmille esim. lähtötason ja tavoitteiden mukaan toimisi sellaisilla työmarkkina-alueilla, joilla on runsaasti hakijoita yrittäjäkoulutuksiin ja joilla koulutusohjelmia voidaan käynnistää useita lyhyin väliajoin. Sen sijaan pienemmillä työmarkkina-alueilla homogeenisempien opiskelijaryhmien muodostaminen on haasteellisempaa. Opiskelijaryhmien merkittävä pienentäminen johtaisi koulutuskustannusten nousuun, ja riittävän suuren ryhmäkoon saaminen voisi johtaa odotusaikojen merkittävään pidentymiseen. Ministeriön kommentti on otettu huomioon lopullisessa tarkastuskertomuksessa.

Luvussa 4.1 on käsitelty opiskelijavalintakäytänteitä. Tarkastuskertomusluonnoksesta antamassaan palautteessa työ- ja elinkeinoministeriö korosti sitä, että ELY-keskusten ei ole tarkoitus osallistua opiskelijavalintaan. Myös kertomusluonnoksessa todettiin, että koulutustenhankinta- ja valintakäytännöt ovat lain 916/2012 ja valtioneuvoston asetuksen 1073/2012 mukaiset.

Kertomusluonnoksessa todettiin kuitenkin, että TE-toimistojen opiskelijavalintoja koskevien säädösten sekä työ- ja elinkeinoministeriön säädöksiä koskevan soveltamisohjeen välillä havaittiin ristiriitaisuutta haastattelujen käytön osalta. Työ- ja elinkeinoministeriö totesi kertomusluonnoksesta antamassaan lausunnossa, että säädöksessä kerrotaan yleisellä tasolla ne menettelyt, joita valinnoissa voidaan käyttää. Ohjeistuksella on puolestaan haluttu tarkentaa ja yhdenmukaistaa toimintatapaa ja tuoda pääsäännöksi se, että opiskelijavalinnoissa käytetään valinnoissa vähintään haastatteluja, ellei ole perusteltua syytä jättää ne toteuttamatta.

Kertomusluonnoksessa todettiin, että TE-toimistoissa valinta yrittäjäkoulutuksiin tehdään joko yksivaiheisesti hakemusten perusteella tai kaksivaiheisesti, jolloin käytetään myös haastatteluja. Molemmat menettelyt ovat valtioneuvoston asetuksen mukaisia. Samassa TE-toimistossa valintakäytäntö on voinut vaihdella koulutuksittain. Osassa TE-toimistoja on käytetty pelkästään paperivalintaa. Joillakin alueilla valinnassa on mukana kouluttajia, mikä on myös valtioneuvoston asetuksen mukaista. TE-toimistoissa oli käytössä myös omia sisäisiä ohjeita prosessin hoitamiseksi. Valtioneuvoston asetuksessa (1073/2012 5 luku 10 §) vaatimusta haastattelujen käytölle ei siis ole. Tarkastuksen perusteella TE-toimistoissa valintakäytänteet vaihtelevat, ja ministeriön lausunnossa esittämä haastattelujen käyttö pääsääntönä ei ole myöskään toteutunut. Ministeriön kommentti ei aiheuttanut tekstimuutosta lopullisessa tarkastuskertomuksessa.

Lisätietoja: Johtava tuloksellisuustarkastaja Osmo Halonen, p. 09 432 5860